

Peter Maas

Herstelplan amfibiebiotopen

Aanleg van ondiepe waterpartijen ten behoeve van de Rugstreeppad in de nieuwbouwwijk bij Othene in Terneuzen, 1999.

Zeeuws-Vlaanderen is een streek waar amfibieën zich redelijk thuis voelen. De meest bijzondere, hier voorkomende soorten zijn Rugstreeppad, Alpenwatersalamander, Kamsalamander en Boomkikker. Al vele jaren wordt aan het behoud van deze soorten gewerkt. Staatsbosbeheer en het Zeeuwse Landschap leggen binnen hun terreinen speciale biotopen aan.

Binnen natuurontwikkelingsgebieden wordt niet zelden een aantal poelen aangelegd. Ook boeren kunnen via agrarisch natuurbeheer wat betekenen: het kan hierbij gaan om de aanleg van faunaren rond akkers of de aanleg en onderhoud van windsingels en veedrinkpoelen. De Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) onderhoudt al jaren veedrinkpoelen en legt bij particuliere grondeigenaren nieuwe poelen aan. Steeds ging dit mondjesmaat met een beperkt budget.

Via het Herstelplan Amfibiebiotopen Zeeuws-Vlaanderen is hier echter verandering in gekomen. De Provincie Zeeland wist een aantal subsidiemogelijkheden te koppelen waardoor een budget van bijna 1 miljoen beschikbaar kwam. De Stichting Landschapsbeheer Zeeland voert de directie. Grootste financier is het Ministerie van L.N.V. dat via de GeBeVe regeling en het soortenbeleid (Natuurbeleidsplan)

bijna 50% bijdraagt. Daarnaast wordt het project gesteund middels Europese subsidie (5B-regeling), door provinciaal geld uit het Waterhuishoudingsplan, alsmede door een bijdrage van de eigenaren en SLZ.

De doelstelling is ambitieus. Binnen een periode van ongeveer drie jaar moeten zo'n drie- tot vierhonderd amfibie-leefgebieden zijn aangelegd of hersteld (fig. 1). Hierbij gaat de aandacht uit naar zowel land- als waterbiotoop. Eind 1999 was hiervan de helft gerealiseerd. Moeilijkheid in de praktijk blijkt het vinden van geschikte locaties om nieuwe biotopen aan te leggen, terwijl het overleg met evenzoveel eigenaren zeer tijdrovend is.

Wat tot nu toe is gerealiseerd ligt voornamelijk binnen een aantal kerngebieden welke van belang zijn voor Kamsalamander en Boomkikker. De Boomkikker heeft binnen Zeeuws-Vlaanderen een laatste bolwerk in het uiterste westen in de omgeving van Cadzand, Retranchement en Aardenburg (fig. 2). Kamsalamanders komen op meerdere plaatsen in de streek voor maar zijn nergens echt talrijk (fig. 3). Tijdens een onderzoek in 1994 door Bureau Limes Divergens (Crombaghs & Hoogerwerf, 1995), uitgevoerd in het midden van Zeeuws-Vlaanderen, werden van totaal 134 onderzochte poelen slechts vier gevonden met Kamsalamander waar ook reproductie plaatsvond. In enkele andere poelen werden alleen volwassen exemplaren gevonden.

Kennelijk laat de kwaliteit van de bestaande poelen en hun omgeving te wensen over. Daarom wordt naast het herstel en de aanleg van (veedrink-)poelen steeds zoveel mogelijk aandacht besteed aan de versterking van het landbiotoop. In een agrarische provincie, wat Zeeland bij uitstek is, is juist het landbiotoop veelal de knellende factor. Aanleg van heggen of het inplanten van bramenstruweel levert op termijn voor zowel de zomer als ook de winter een geschikt landbiotoop op.

Zeeuws-Vlaanderen 1998 - 2000

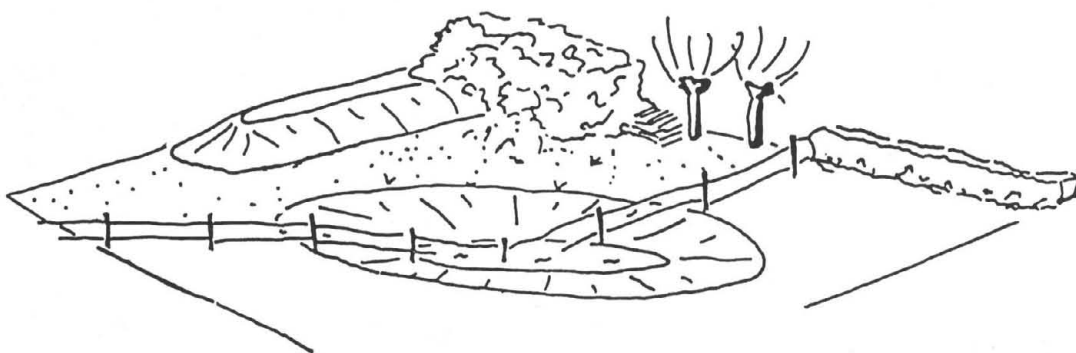

Fig. 1. Voorbeeld van een amfibiebiotoop met rondom de poel een grondwal met struweel, houtstapel, enkele knotwilgen en een meidoorn-heg. De poel is voor de helft uitgerasterd voor het vee.

Fig. 2. Het voorkomen van de Boomkikker in Zeeuws-Vlaanderen in 1999.

Het Herstelplan Amfibiebiotopen Zeeuws-Vlaanderen is niet zozeer een plan als wel een heel concreet, uitvoeringsgericht middel om snel en doelgericht acties te ondernemen. Dat deze hard nodig zijn, blijkt als we de situatie waarin de amfibieën verkeren in ogenschouw nemen. Monitoring van een aantal gebieden binnen heel Zeeuws-Vlaanderen via het Meetnet Amfibieën van RAVON, alsmede bemonstering middels fuiken, geven aan dat de Kamsalamander op meerdere plaatsen voorkomt, maar dat de vindplaatsen vrijwel altijd onderling geïsoleerd liggen. De Rugstreeppad doet het met name in een nieuwbouwwijk bij Terneuzen vooralsnog goed. De Alpenwatersalamander weet een aantal nieuw aangelegde poelen inmiddels te vinden. De Boomkikker echter vertoont een heel ander, dramatisch beeld. Zijn verspreidingsgebied wordt jaarlijks kleiner en de populatie trekt zich terug in een drietal kerngebieden.

Het Herstelplan moet eind 2000 zijn afgerond en we hopen dit jaar in samenwerking met Staatsbosbeheer en het Zeeuwse Landschap nog een aantal grote kerngebieden te kunnen realiseren. Voor het behoud van kritische soorten, zoals de Boomkikker, zal ook na het jaar 2000 extra inzet nodig zijn.

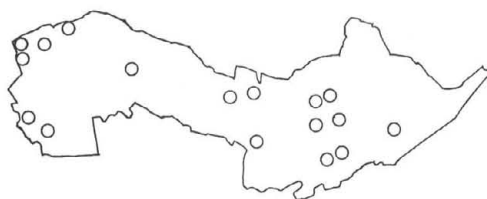

Fig. 3. Het voorkomen van de Kamsalamander in Zeeuws-Vlaanderen in de periode 1990 - 1999.

Literatuur

Crombaghs, B. & G. Hoogerwerf, 1995.

Leefgebieden van amfibieën in Oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen. Limes Divergens, Adviesbureau voor Natuur en Landschap, Nijmegen.

P.A. Maas
Stichting Landschapsbeheer Zeeland
Postbus 286
4460 AR Goes